

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสภาสถาบัน
ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๕๐๕/๖๓๓๙ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำลังจะดำเนินการแต่งตั้งกรรมการสภาสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งตามความในมาตรา ๒๘ ประกอบกับมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ และปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ได้รับเสนอชื่อเป็นกรรมการสภาสถาบันซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งนั้นสำเร็จการศึกษาดำรงระดับปริญญาตรี ซึ่งมาตรา ๓๐ วรรคสามบัญญัติว่า “ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสภาสถาบันตามมาตรา ๒๘ (๓) หรือ (๔) ได้ แต่ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคสอง”

ในเบื้องต้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีความเห็นว่า ผู้รับใบอนุญาตที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสภาสถาบันนั้นต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘ (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสาม แต่ผู้ได้รับใบอนุญาตโต้แย้งความเห็นดังกล่าวว่า การแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตเป็นกรรมการสภาสถาบันนั้น ผู้รับใบอนุญาตไม่จำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เพราะมาตรา ๓๐ วรรคสาม กำหนดเพียงว่าผู้รับใบอนุญาตต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง คือ ต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีเท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงขอหารือมายังคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ผู้รับใบอนุญาตที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสภาสถาบันตามมาตรา ๓๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ นั้น จำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง ด้วยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยรับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ

(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) แล้ว เห็นว่า บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ หลายมาตราได้บัญญัติเรื่อง “คุณสมบัติ” และ “ลักษณะต้องห้าม” ไว้ให้ความหมายต่างหากจากกันอย่างชัดเจน เช่น บทบัญญัติในมาตรา ๓๙^๑ มาตรา ๔๐^๒ มาตรา ๔๑^๓ มาตรา ๔๒^๔ มาตรา ๔๖^๕ และมาตรา ๔๘^๖ เป็นต้น ส่วนบทบัญญัติในมาตรา ๓๐^๗ วรรค

^๑ มาตรา ๓๙ ให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอธิการบดีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และจะมีรองอธิการบดีคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่อธิการบดีมอบหมาย

รองอธิการบดีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับอธิการบดี และให้อธิการบดีเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดีโดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน

เมื่ออธิการบดีพ้นจากตำแหน่งให้อธิการบดีพ้นจากตำแหน่งด้วย

^๒ มาตรา ๔๐ ให้สภาสถาบันแต่งตั้งอธิการบดีจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๑ และแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันแต่งตั้ง

^๓ มาตรา ๔๑ อธิการบดีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโทหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๒) ไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๓) ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๔) ไม่วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๕) ไม่เคยถูกออกจากการหรือราชการเพราะมีความผิด เว้นแต่รัฐมนตรีเห็นว่าความผิดนั้นไม่ขัดต่อการเป็นอธิการบดี

(๖) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

^๔ มาตรา ๔๒ ในกรณีที่อธิการบดีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองอธิการบดีปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้ามีรองอธิการบดีหลายคน ให้รองอธิการบดีซึ่งอธิการบดีมอบหมายปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าอธิการบดีมิได้มอบหมาย ให้รองอธิการบดีซึ่งมีอาวุโสสูงสุดปฏิบัติหน้าที่แทน

ในกรณีที่ไม่มีอธิการบดี หรือไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดีตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้สภาสถาบันแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๑ ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดี

ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดีมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับอธิการบดีทุกประการ

^๕ มาตรา ๔๖ คณาจารย์ประจำต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือมีความรู้ความชำนาญพิเศษในวิชาใดวิชาหนึ่ง)

(๒) ไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

สอง ซึ่งบัญญัติว่า “กรรมการสภาสถาบันต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีและต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี” นั้น แม้จะมีได้ใช้ถ้อยคำว่า “คุณสมบัติ” หรือ “ลักษณะต้องห้าม” โดยตรง แต่จากสาระของบทบัญญัติย่อมพิจารณาได้ว่า เป็นการกำหนดทั้งสองเรื่องรวมไว้ในวรรคเดียวกัน การที่บทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสาม^๔ กำหนดเรื่องการแต่งตั้ง “ผู้รับใบอนุญาต” ซึ่งเป็นผู้ลงทุนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเข้าเป็นกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่ง เพื่อให้มีส่วนในการบริหารกิจการของสถาบันร่วมกับกรรมการสภาสถาบันอื่นทั้งหมด โดยมีข้อยกเว้นว่าผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาอาจได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิได้ แต่จะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง นั้น เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าว มีเจตนารมณ์ที่จะยกเว้นเรื่องคุณสมบัติกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิโดยทั่วไปที่ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มิให้ใช้บังคับกับการแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตเป็นกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ เพราะหากกฎหมายมุ่งประสงค์ที่จะให้นำทั้งเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง มาใช้กับผู้รับใบอนุญาตทั้งสองกรณีแล้ว ก็อาจใช้มาตรา ๓๐ วรรคสองบังคับได้อยู่แล้ว ไม่มีเหตุผลความจำเป็นใดที่จะต้องมีบทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสามขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ

ดังนั้น ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจึงอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖

ลงชื่อ...พรทิพย์ จาละ

(๓) ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๔) ไม่วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

^๖ มาตรา ๔๘ นอกจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณาจารย์ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด

การพ้นจากตำแหน่งคณาจารย์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

^๗ มาตรา ๓๐ กรรมการสภาสถาบันจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีสัญชาติไทย

กรรมการสภาสถาบันต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีและต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสภาสถาบันตามมาตรา ๒๘(๓) หรือ (๔) ได้ แต่ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคสอง

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๗